

че е изостанала, защото чрез комунизма изграждахме най-напредничавия и справедлив свят. И все повече си даваме сметка, че пейоративното звучене на "източноевропейец" е като че ли позимваемо, отколкото на "балканец"; че за "Европа", днешният българин не стига, че е живял в комунистическа държава, ами тази държава е и на Балканите, почти в Азия.

Обратният, но едновременен процес - на приобщаването, на уеднаквяването, на самоизменянето по желан модел е нито по-кротък или по-малко граматичен, нито пък по-красив за наблюдение.

Оказва се, че от всяка група като заплаха се мисли както различността, така и уеднаквяването. Циганите, които все повече приемат вида и поведението на съседите си българи се мислят като заплаха от българите, защото повече нямамо да се отличават, т.е. безпогрешно да могат да бъдат поставяни там, където навярно е мястото на всеки циганин - и вече не се срамуваме да кажем високо - най-долу. На българите искането на ДПС за заплащането на тютюна им се привижда като възможност турците и помаците "нак" да забогатяват повече от тях самите, а изучаването на майчиния език - като борба за поредна привилегия. От друга страна - цялата престъпност в страната е дело само на "мургавите ни братя". Воят и истерията срещу сектите пък били поради посегателството на чужденците върху единността на "рогната" ни православна църква - макар че хем "изгледахме сеира" на боричканията за властта в нея, хем се фукаме с "традиционния атеизъм на българина", хем не щем да си признаем, че децата ни отиват в сектите за да демонстрират и осъществят своята различност от нас, защото се срамуват от нас... Какво ли пък си мислят за българите хората от разните етнически групи, които заявяват приобщеност към българската нация?...

Нашите усилия да се "приобщим" към Европа, да сме като европейците също не правят по-красива картинка. Макар че помним и за Бай Ганьо, и за склонността си да си правим кумири и да живеем в илюзии. Най-прекия път към Европа намериха българските "бръснати глави", докарвайки Европа тук. Гражданството е стъписано точно толкова, колкото и там. Национализмът се оказа не само наша специфика. Обществото ни не вижда начини, за да се осигури съжителството. И в Европа не